

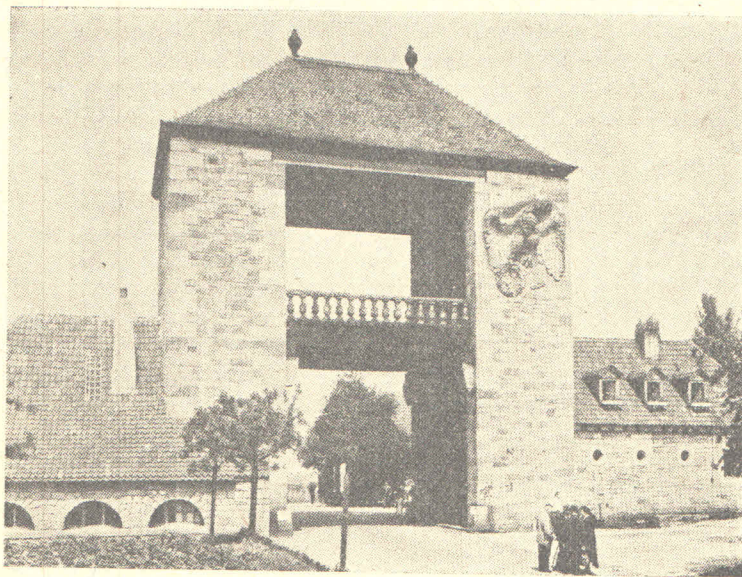
Ing. Olga SUČEVIĆ-ŠAFAR
Zavod za vinogradarstvo i vinarstvo, Zagreb

Vinarstvo Zapadne Njemačke

Površina pod vinogradima u Zapadnoj Njemačkoj iznosi oko 67.000 ha, s proizvodnjom od neko 2,7 milijuna hektolitara na godinu u prosjeku.

Vinogorja u Njemačkoj leže uglavnom na obalama rijeka: Rajne, Mozele, Majne, Nahe i Ahra. Vinorodna područja jesu: Rheinpfalz, Rheingau, Rheinhessen, Mittelrhein, Nahe, Baden-Württemberg, Franken i Ahr. Karakteristika ukupne proizvodnje vina Njemačke jest, da je proizvodnja bijelih vina znatno veća, te iznosi 82%.

Najveće njemačko vinogorje je Rheinpfalz sa 17.790 ha vinograda, od čega otpada na bijele sorte grožđa 11.500 ha, a na crne 2.800 ha. Kroz Rheinpfalz prolazi »vinska cesta« (die deutsche Weinstrasse), u dužini od 80 km od Schweigenu do Bockenheima, a nazvana je vinska, jer prolazi kroz velike površine vinograda. U Schweigenu, 250 m od francuske granice, podignuta su »vinska vrata« (das deutsche Weintor), građevina ne toliko lijepa, koliko originalna, jer predstavlja ulaz u njemačko vinorodno područje. U Rheinpfalzu nalazi se više vinogradarsko-vinarskih ustanova, naro-

Sl. 1. Vinska vrata u Schweigenu

čito je lijepo uređen i opremljen institut za uzgoj i genetiku loze u Geilweilerhofu. Vodeća sorta vinogorja Rheinpfalz je Rizling bijeli (Rajnski rizling), a uz Rizling mnogo se uzgajaju: Silvanac, Müller-Thurgau (Rizvanac), Traminac i Burgundac bijeli. Vinogorje Rheinpfalz, koje proizvodi 750.000 hl do 1 milijun vina na godinu, predstavlja $\frac{1}{4}$ do $\frac{1}{3}$ ukupne njemačke proizvodnje vina.

Vinogorje Rheingau, sa svega 2.500 ha vinograda jest područje proizvodnje najkvalitetnijih vina. To se vinogorje ubraja u najtoplija i najsušnija njemačka područja, sa prosječnom temperaturom od 9.5° C i 500 mm oborina na godinu. Od ukupne proizvodnje vinogorja Rheingau 75% otpada na Rizling. Zanimljivo je, da u tom vinogorju 30% stanovništva živi od vinogradarstva, odnosno od vinarstva, veći dio vinograda obrađuju maloposjednici, od kojih je 40% okupljeno u 14 zadruga. U području Rheingau razvija se proizvodnja pjenušca.

Gotovo iste klimatske uvjete za proizvodnju kvalitetnih vina kao u vinogorju Rheingau ima i vinogorje N a h e, gdje se proizvodi: Silvanac 48%, Rizling 40%, Müller-Thurgau 10% i nešto Traminca, Veltlinca i Portugizca.

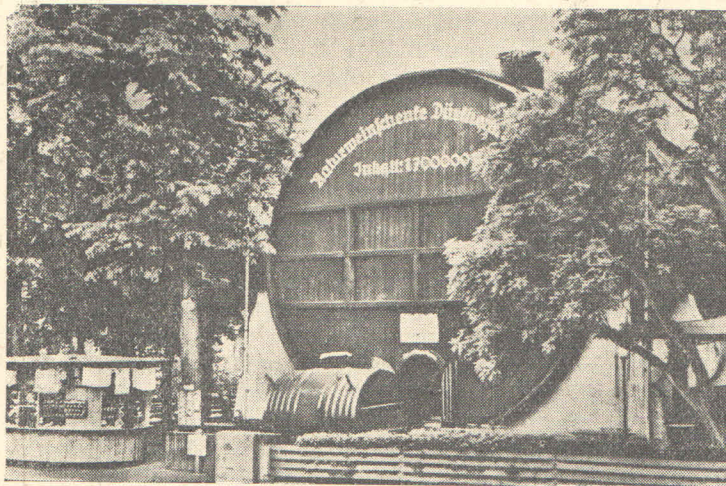
Veliko vinogorje rajnske oblasti je R h e i n h e s s e n sa 13.128 ha površine pod vinogradima, od čega otpada na bijele sorte grožđa 87%, a na crne 13%. U Rheinhessenu je dobro razvijeno zadrugarstvo, 3.280 vinogradara organizirano je u 59 vinarskih zadruga. Vodeća sorta vinogorja Rheinhessen je Silvanac, a u novije se vrijeme uvodi Müller-Thurgau, dok je Rizling na trećem mjestu po rasprostranjenosti. U njemačkim vinogorjima sorta Müller-Thurgau (uzgojena u Švicarskoj) vrlo se dobro uvodi; jedna od karakterističnih osobina te sorte jest, da sadržava male količine ukupnih kiselina, a to je u Njemačkoj poželjno, jer su vina redovno prekisela.

Vinogorje B a d e n - W ü r t e m b e r g karakterizirano je proizvodnjom sasvim drugog tipa vina nego što se proizvodi u vinogorjima na obalama Rajne. U tom se vinogorju proizvode srednja, konzumna vina, proizvodnja je velikim dijelom na zadružnoj bazi, racionalizirana, tako da potrošač dolazi do dobrog i jeftinog vina. Proizvodnja u Baden-Württembergu uglavnom podmiruje potrošnju, tako da se vina ne prodaju u druge krajeve Njemačke, ne izvoze se, a nema ni naročite potrebe za uvoz. U Stuttgartu nalazi se pokrajinska centralna zadružna organizacija za vinogorje Baden-Württemberg, na koju je priključeno 144 vinarskih zadruga. U velikom centralnom zadružnom podrumu u Stuttgart-Untertürkheim nalazi se podrumaska prostorija, vjerojatno zasad jedinstvena u svijetu, sa 400 metalnih tankova, u kojima vrije i čuva se vino. U području Baden-Württemberg nalazi se najstarija vinogradarska škola u Njemačkoj, škola u Weinsbergu osnovana god. 1886. Škola ima 40 ha vlastitog vinograda, a proizvodnja vina je kombinirana s vrenjem i čuvanjem vina u tankovima i bačvama.

Područje laganih, kiselkastih vina je vinogorje M o s e l - S a a r - R u w e r. To je jedno od najljepših područja Njemačke uopće, u kojem su lijepo uređeni starinski gradići, krasne zelene obale na

rijeci Mozeli i njegovani vinogradi. Vodeća sorta vinogorja je Rizling bijeli.

Najsjevernije njemačko vinogorje je A h r, koje je ujedno naj-sjevernije vinogorje Evrope. Vinogradarstvo je skopčano s vrlo mnogo truda zbog loših terenskih i klimatskih uvjeta. Zanimljivo je, da se u području Ahra uzgajaju isključivo crne sorte grožđa i proizvode se crna vina, inače je redovito proizvodnja crnih vina vezana i karakteristična za južna vinogorja. U vinogorju Ahr grožđe se 85 % prerađuje zadržno.

Sl. 2. Najveća bačva na svijetu u Bad-Dürkheimu

Vinogorje F r a n k e n ima pod vinogradima 3.400 ha, od čega se smatra da treba pod vinogradima ostati 2.500 ha, jer je ostalo na površinama, na kojima je kultura vinograda nerentabilna. Vodeće sorte toga vinogorja jesu: Silvanac, Rizling, Müller-Thurgau i nešto više crnih sorata nego u drugim vinogorjima.

Nijemci karakteriziraju svoja vinorodna područja ovako: svježa vina sa Mozele, sočna vina iz Baden-Württemberg, fina slatka iz Nahe, plemenita iz Rheingau, Rheinpfalz i Rheinhessen, puna iz Frankena. Posljednjih se godina naglo povećava proizvodnja pjenušca u Njemačkoj, gdje je god. 1957. proizvedeno 87.000 hl. pjenušca.

Vinarstvo Njemačke na visokom je stupnju. Vinarska proizvodnja ne može dobiti naročiti zamah, jer se vinogradi nalaze djelomično na granici mogućnosti uzgoja vinove loze. Stradanja od smrznutice i mrazova mogu biti za vinograde vrlo velika, tako na pr. god. 1956. vinogradi su u tolikoj mjeri pozebli, da je tad proizvedena tek trećina prosječne količine vina. Vrlo kvalitetna, sortna vina iz njemačkih vinogorja, naročito onih s obala Rajne, smatraju se najvrednijim bijelim vinima na svijetu; to su glasovita vina proizvedena od kasno branog ili prosušenog grožđa, prema vremenu, odnosno načinu

berbe nazvana: Spätlese, Auslese, Beerenauslese, Trockenbeerenauslese.

Vinogradarstvo s vinarstvom u Njemačkoj je poljoprivredna grana, kojoj se, naročito u području vinograda, pridaje mnogo važnosti. To je svakako zanimljivo s obzirom na malu površinu vinograda. Prema statistici Internacionalnog ureda za vino (O. I. V.) za god. 1957, Njemačka ima pod vinogradima 67.743 ha i stoji prema površinama pod vinogradarskom kulturom na 19. mjestu u svijetu, a s proizvodnjom od 2,263.826 hl (god. 1957.) vina na 15. mjestu.

Propaganda u Njemačkoj ide za tim, da potrošač upozna i cijeni vina svoje zemlje, nasuprot jeftinijim vinima drugih zemalja, tako da na domaćem tržištu prvenstveno mogu plasirati vina njemački vinogradari. Propaganda u Njemačkoj ima i svrhu, da svoje vino što bolje plasira na stranim tržištima. Iz vinogorja Njemačke ne može se izvesti mnogo vina, ali se izvozi samo kvalitetno vino, koje se vrlo dobro plaća.

U Njemačkoj ima vrlo velik broj instituta za vinogradarstvo i vinarstvo. Mnoge poljoprivredne škole imaju izrazito vinogradarsko-vinarski smjer, na višim takovim školama, kao što je na pr. Geisenheim, nalazi se i institut. Danas izlazi u Njemačkoj čitav niz časopisa i novina s isključivo vinogradarsko-vinarskom problematikom, kao na pr.: »Wein und Rebe«, »Weinbau und Kellerwirtschaft«, »Der deutsche Weinbau«, »Das Weinblatt« i dr., a usto se povremeno štampaju i knjige i brošure o pojedinim vinogorjima. Vinogradari njemačkih vinogorja organizirani su u vinogradarske saveze, a savezi u njemački vinogradarski savez (Der deutsche Weinbauverband). U organizaciji saveza održavaju se vinogradarsko-vinarski kongresi, na kojima proizvođači i stručnjaci imaju prilike izmijeniti iskustva i prodiskutirati aktuelne probleme iz vinogradarstva i vinarstva u Njemačkoj i u svijetu. Prvi kongres te vrsti održan je poslije rata u Freiburgu god. 1952. Drugi je održan u Heilbronnju god. 1954. i tada je zaključeno, da treba između kongresa proći tri godine, da se sakupe iskustva i stvori potreba tako širokog sastanka. Treći poratni vinogradarsko-vinarski kongres, inače 43. po redu, održan je god. 1957. u Würzburgu. Taj kongres održan je pod geslom racionalizacije i pojeftinjenja vinarske proizvodnje, a mnogo tretirana i isticana tema bila je: zajedničko tržište Evrope.

Osim kongresa njemački vinogradari priređuju gotovo preko cijele godine, naročito u vrijeme berbe, čitav niz svečanosti vinarskog karaktera. Od tih svečanosti najpopularnije je biranje kraljice vina. Svake godine biraju se u vinogorjima mlade djevojke, seljanke, koje rade u vinogradarstvu, da reprezentiraju za tu godinu kod raznih svečanosti. Od 11 njemačkih kraljica vina, za toliki broj pokrajina, bira se kraljica vina za cijelu Njemačku, koja treba uz praktično znanje iz vinogradarstva i vinarstva znati i nešto teorije; na kulturnan način, najčešće u svojoj narodnoj nošnji, vrši ta kraljica propagandu za vino u Njemačkoj i u inozemstvu.

Kroz cijelu godinu organiziraju se u Njemačkoj razne degustacije vina. Kao primjer dobro organiziranog kušanja vina može poslu-

žiti degustacija u malom gradiću Rheinhessenskog vinogorja, u Oppenheimu. Sa strane turističkog ureda u Oppenheimu organizirano je stalno kušanje vina, grupe od 20—30 ljudi; uz pojedinačnu cijenu od 2.5 DM ulaze oni u podrum gradske vijećnice, gdje im se kod svjetlosti svijeća daje kušati vino uz stručno tumačenje. Nijemci ne propuštaju prilike, da strance upozore na svoje vinarske rijetkosti. God. 1957. u okviru kongresa u Würzburgu bila je u muzeju organizirana izložba vrijednih kulturnih starina, preša, suda i sl., što su služile u vinarstvu. U Heidelbergu pokazuje se strancima velika bačva od 222.000 lit. zapremnine, koja sada stoji prazna i samo je turistička senzacija, a u feudalno doba morali su je podanici svake godine puniti vinom iz svojih vinograda. U Bad-Dürkheimu, malom mjestu vinogorja Rheinpfalz, sagrađena je najveća bačva na svijetu od 1,700.000 lit. zapremnine, ali to nije bačva za spremanje vina, nego restaurant za 500 ljudi.

Na evropskom tržištu Njemačka nastupa pretežno kao uvoznik iz nekoliko vinorodnih zemalja, od kojih je jedna i Jugoslavija, i to po količini vina, koju Njemačka uveze iz Jugoslavije, stojimo na četvrtom mjestu.

god. 1955. uvezeno je u Njemačku	2,421.317 hl,
god. 1956. uvezeno je	3,540.056 hl,
god. 1957. uvezeno je	2,939.125 hl.

Pojačani uvoz god. 1956. nastao je zbog štete od pozeba u njemačkim vinogradima. Petogodišnji prosjek njemačke proizvodnje vina (od 1951 do 1955) bio je: 2,756.000 hl, a god. 1956. proizvedeno je svega 928.671 hl. Ni god. 1957. proizvodnja nije dosegla prosjek, ali prema još neprovjerenim podacima god. 1958. bila je u Njemačkoj berba rekordna.

Uvoz svih produkata vinogradarstva bio je u Njemačkoj god. 1957:

vina za destilaciju:	1,021.441 hl,
vina za industrijsku preradu (ocat i sl.):	657.411 hl.
vermuta:	64.447 hl.

Ostatak do gore navedene brojke uvezenog vina predstavljaju vina za direktni konzum (osim vermuta).

Svježega grožđa uvezeno je u Njemačku god. 1957. 1,325.505 q; suhoga grožđa 533.330 q i groždanog soka 428.077 hl.

Izvoz njemačkih vina bio je god. 1957. 91.661 hl, od toga 444.729 butelja pjenušavih vina.

Kao što smo spomenuli, na kongresu u Würzburgu prošle godine bila je tema zajedničkog tržišta Evrope vrlo aktualna za nazočne vinogradare. To je tema, koja sve više zaokuplja njemačkog proizvođača vina. Dosada je vino, kao i voće i povrće njemačkih proizvođača, zaštićeno od strane konkurencije ograničenjima carine i kontingenta. Vinogradari Njemačke boje se, da će stvaranjem zajedničkog tržišta doći do jakog pritanja jeftinog vina iz Francuske i Italije. Proizvodnja vina je u Njemačkoj zbog loših terenskih i klimatskih uvjeta skupa, a vinorodne zemlje Francuska i

Italija obiluju vinom. U zajedničko tržište Evrope ulazi Francuska sa 58% proizvodnje vina, Italija sa 39%, a Njemačka tek sa 3%. Danas se u vinarskim krugovima u Njemačkoj ističe, da treba racionalizirati proizvodnju, a naročito boriti se za što bolju kvalitetu vina. Južne vinorodne zemlje proizvode vina s mnogo alkohola i puna vina, a vina sjevernih vinogorja mogu se odlikovati samo u zajedničkoj konkurenciji sortnošću i finim buketom.

Za nas je njemačko vinarstvo zanimljivo s jedne strane, jer smo mi zainteresirani na njemačkom tržištu kao uvoznici, a s druge strane, jer ima mnogo toga u njemačkoj propagandi vina, naročito u organizaciji kongresa, degustacija i stručne štampe, što nam može poslužiti za uzor.

ZUSAMMENFASSUNG

Die Verfasserin des Artikels hat als Galst des deutschen Weinbauverbandes eine Studienfahrt durch deutsche Weinbaugebiete gemacht. Bei dieser Fahrt hatte sie Gelegenheit, den Weinbau, die Weine und die deutsche Weinkultur kennen zu lernen. In dem Artikel sind die Eindrücke von der Reise mit Angaben der neueren Fachzeitschriften komplettiert, so dass die Charakterisierungen der einzelnen Weinbaugebiete, wie auch die Probleme der deutschen Weinwirtschaft erwähnt sind.

Dr. ing. PAULA PAVLEK

Neka biološka svojstva varaždinskog kupusa

(nastavak*)

Prema podacima sakupljenim od najstarijih proizvođača u selima oko Varaždina, varaždinski se kupus počeo uzgajati tek nakon prvog Svjetskog rata oko god. 1920. Dva su momenta pritom djelovala uzajamno: Varaždin je bio jaki vojni garnizon i jaki potrošački centar kupusa, a ujedno producent konjskog gnoja, koji je seljacima davan besplatno. Svakako, to je bilo na obostrano zadovoljstvo, jer su seljaci dobivali besplatni gnoj, a vojska se besplatno riješila nepotrebnog joj balasta.

Kako je došlo do formiranja sorte Varaždinski, ne može se sa sigurnošću utvrditi, ali morfološka sličnost između njemačke kasne sorte Braunschweiger i Varaždinca je očita.

Varaždinac imade sploštene glave, slično kao i Braunschweiger. Ako usporedimo odnos između visine i širine glave, dobivamo gotovo isti indeks: 1,15 za Varaždinski i 1,17 za Braunschweiger.

* U »Agronomski glasnik« br. 5-6 štampan je prvi dio ovog članka.